

33. “Yeni Milas”, “Ferayî” ve “Bodrum Sanat” dergilerinin yerel kültür açısından işlevi (1936 – 1983)

Şerife ÖZER¹

Hayri MEŞEDİBİ²

APA: Özer, Ş.; Meşedibi, H. (2021). “Yeni Milas”, “Ferayî” ve “Bodrum Sanat” dergilerinin yerel kültür açısından işlevi (1936 – 1983). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 603-618. DOI: 10.29000/rumelide.995363.

Öz

Bodrum ve Milas ilçelerinde, yayıncılık faaliyetlerinin Cumhuriyet rejimiyle arttığını söyleyebiliriz. Yayıncılık faaliyetlerinin artışında o dönem kurulan Halkevlerinin katkısı göz ardı edilemez. Halkevleri, ülkemizde açıldığı her bölgenin kültür, sanat ve edebiyat hayatına yerel yayınları sayesinde önemli katkı sağlamıştır. Milas Halkevi'nin çıkartmış olduğu “Yeni Milas Halkevi Dergisi” de bölgede yaşayan insanları bilgilendirmek ve bilinçlendirmek için 29 Ekim 1936 yılında yayın hayatına başlamıştır. Bodrum ilçesinde çıkartılan “Ferayî” dergisi ise 1962 yılında yayımlanmaya başlamış, üç yıl yayımlandıktan sonra 1965 yılında yayımlanması sonlandırılmıştır. “Ferayî”, yayımlandığı süre boyunca Bodrum’da gelişen edebiyat, sanat ve kültür faaliyetlerini bölge halkına aktarmış, aynı zamanda yerel sanatçı ve yazarların derleme ve yazılarını yayımlayarak döneminin önemli bir kültür sanat aktarıcısı işlevini yerine getirmiştir. “Bodrum Sanat” ise 1983 yılının Aralık ayında Bodrum gazetesinin ek yayını olarak, bir defaya mahsus, Nuri Bulut tarafından çıkartılmıştır. Bir tek sayı olarak yayımlanmış olmasına rağmen içinde yer alan yazılar dikkate alındığında dünya edebiyatından önemli eserleri okuyucusuna sunduğu görülür. Dergi faaliyetlerinin yerel süreli yayınlar şeklinde yapılması o bölgenin edebiyat, sanat ve kültür hayatına katkıları oldukça önemlidir. Bodrum ve Milas ilçelerinde yaşayan yerel şair ve yazarların eserlerinin bölge halkı ile buluşmasında, tanıtılmasında dergiler büyük bir rol üstlenmiştir. Bu çalışmada, yalnızca folklorik metinlere yer verilmemiş, deneme, şiir, fıkra, hikâye, anı, eleştiri vb. diğer türlerdeki yazılara da yer verilerek muhteva bakımından ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Bodrum dergileri, Yeni Milas, Ferayî, Bodrum Sanat, Bodrum yerel kültürü

The function of the magazines called "Yeni Milas", "Ferayî" and "Bodrum Art" in terms of local culture (1936-1983)

Abstract

We can say that publishing activities increased in Bodrum and Milas districts with the republican regime. It cannot be ignore that the contribution of the community centers established at that time to increase in publishing activities. Community Centers have made a significant contribution to the culture, art and literature life of every region they have opened. The "New Milas Community Center Magazine", published by Milas Community Center, started its publication life on October 29, 1936 to inform and raise awareness of the people living in the region. “Ferayî” magazine, which was published

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Çankırı, Türkiye), serifeozer@karatekin.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1167-9317 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 30.05.2021-kabul tarihi: 20.09.2021; DOI: 10.29000/rumelide.995363]

² YL, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı ABD (Çankırı, Türkiye), hayrimesedibi@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5197-9149

in Bodrum district, started to be published in 1962, and ended in 1965 after being published for three years. During the period of its publication, "Ferayî" conveyed the literary, artistic and cultural activities that developed in Bodrum to the people of the region, and at the same time, it fulfilled the function of an important culture and art transmitter of its period by publishing the compilations and writings of local artists and writers. "Bodrum Art" was published by Nuri Bulut in December 1983 for once as an additional publication of the Bodrum newspaper. Although it was published as a single issue, considering the articles in it, it is seen that it offers important works from world literature to its readers. It is very important that the magazine activities are carried out in the form of local periodicals and their contribution to the literary, artistic and cultural life of that region. Magazines have played a major role in meeting and promoting the works of local poets and writers living in Bodrum and Milas districts with the people of the region. In this study, not only folkloric texts are included, but also essays, poems, anecdotes, stories, memoirs, criticism, etc. It has been discussed in terms of content by including other types of writings.

Keywords: Bodrum magazines, Yeni Milas, Ferayî, Bodrum Art, Bodrum local culture

Giriş

Bodrum, Türkiye'nin Ege Bölgesinde yer alan Muğla iline bağlı 2020 nüfus sayımına göre 181.541³ kişinin yaşadığı bir ilçedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında 1927 tarihinde yapılan nüfus sayımına göre ise nüfusu 15.694'tür.⁴ Bodrum'un eski adı kaynaklarda "Halikarnassos" olarak geçmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra adı "Bodrum" olarak değiştirilmiştir⁵

Bu çalışmada Bodrum ve Milas'ta 1936 – 1983 yılları arasında çıkarılmış olan "Yeni Milas", "Ferayî" ve "Bodrum Sanat" dergileri tanıtılacaktır. Bahse konu olan dergiler, ne yazık ki, Bodrum Cevat Şakir İlçer Halk Kütüphanesinden temin edilememiştir. Mezkur dergilere Ankara'da bulunan Milli Kütüphane aracılığı ile ulaşılmıştır.

Bodrum'un dergileri incelendiğinde "Yeni Milas", "Ferayî" ve "Bodrum Sanat" dergilerinin kültür ve sanat hayatı açısından en önemli yayınlar olduğu tespit edilmiştir. Bu dergiler, yayımlandığı dönemde bölgenin yaşayan kültürel değerlerinin kayıt altına alınması ve gelecek nesillere aktarılmasında oldukça önemli bir rol üstlenmiştir.

Dergilerin muhtevasına bakıldığında; "Yeni Milas" dergisinin Cumhuriyet rejimi ile ortaya çıkan değer ve kavramları halka aşlamak amacıyla çıkartıldığını söyleyebiliriz. Dergide yer alan yazılar incelendiğinde tarım, tıp, tarih, edebiyat vb. birçok alanda yazılar yer almış ve bu bilgiler ile bölge halkının bilgi seviyesi yükseltilmeye, birçok alanda bilinçlendirilmeye çalışılmıştır.

"Ferayî" dergisinin muhtevasına bakıldığında ise Atatürk ruhu ve devrimleri ışığında okuyan, yazan, düşünen insanlara üst seviyede kültür ve sanat ortamı sağlanmış, halkın da bu doğrultuda kültür ve sanat alanında bilinçlendirilmesi hedeflenmiştir.

³ Ayrıntılı bilgi için bkz. Bodrum Nüfusu – Muğla (t.y.). https://www.nufusu.com/ilce/bodrum_mugla-nufusu (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

⁴ Köse, Mustafa, (2010), 1927 Nüfus Sayımı ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi

⁵ Köse, Mustafa, (2010), 1927 Nüfus Sayımı ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi

“Bodrum Sanat” dergisinin içeriği ise Bodrum ilçesindeki edebiyat, sanat ve kültür faaliyetlerini halka duyurmak; yerel sanatçıların sesi olmak ve dünya edebiyatından önemli yazarların eserlerini çeviri olarak okurlarına ulaştırmak için yazılardan oluşmaktadır.

Dergilerin yayın yılları ve imtiyaz sahipleri aşağıda tablo halinde verilmiştir:

Tablo 1: Bodrum dergileri

Derginin Adı	Yayın Tarihi	İmtiyaz Sahibi
Yeni Milas	29/10/1936	Dr. Kenan Sunaç
Ferayî	Mart 1962	Hilmi Metin
Bodrum Sanat	Aralık 1983	Nuri Bulut

1. Yeni Milas

Yeni Milas dergisi Halkevi tarafından yayımlanan bir dergidir. Halkevleri, Cumhuriyet rejimi ile açılan ve Türkiye'nin dört bir yanında halkın ihtiyaçlarına göre kurslar açan, kültür, sanat vb. alanlarda faaliyet gösteren kurumlardır. “19 Şubat 1932 tarihinde Ankara başta olmak üzere 14 şehirde halkevleri açılmıştır. İlk Halkevi açıldığı zaman Milaşlı aydınlar ve ileri gelenler de Milas İlçesi'nde bir Halkevi'nin açılmasını istemişlerdir. Ancak, Milas İlçesi'nde uygun bir binanın bulunamaması vb. nedenlerle Halkevi hemen açılmamıştır. 22 Şubat 1934 tarihinde bütün şartların olgunlaşması üzerine bugünkü Milas Postane Binası kuzeyinde bulunan bir binada “Milas Halkevi” faaliyetlerine başlamıştır. İlk açıldığı zaman Milas Halkevi'nin 40 üyesi bulunmaktaydı.”⁶ Halkevleri, Cumhuriyet ile ortaya çıkan yeni kavramların ve değerlerin halka anlatılmasında önemli bir görev üstlenmiştir. Cumhuriyet değerlerini toplumun içinde bulunan fertlere özümsetebilmek için sosyal ve kültürel birçok farklı alanda faaliyetler düzenlemiştir. Milas Halkevi bünyesinde çıkarılan “Yeni Milas” dergisi ile *cumhuriyet* kavramını toplumun belleğine yerleştirmeye çalışırken; diğer yandan da köylünün, kültür seviyesinin yükseltilmesini, bilinçlendirilmesini ve kültürel değerlerini sürdürebilmesini amaç edinmiştir. Bahsi geçen zaman diliminde, 1935 yılına ait nüfus sayımına göre, Milas'ın toplam nüfusunun ise yalnızca 8.322⁷ olduğu görülmektedir. Nüfusun nispeten az olduğu bir ilçe olan Milas'ta, halkın bilinçlendirme yolunun dergicilik faaliyetleri ile yapılması son derece kıymetlidir.

“Yeni Milas” Halkevi dergisi, 29 Ekim 1936'da sembolik önemi olan bir tarihte yayım hayatına başlamıştır. Cumhuriyet değerlerinin topluma yansıtılması amacıyla çıkarılan aylık bir dergi olan “Yeni Milas” dergisi, 5 sayı çıkartıldıktan sonra 1937 yılının Şubat ayında yayım hayatına son vermiştir.⁸

1.1 Yeni Milas dergisinin amacı

Yukarıda bahsedildiği gibi 29 Ekim 1936 yılında ilk baskısını yapan derginin amacı, ilk sayının ilk sayfasında: “*En büyük bayramımız da Halkevimiz bugün şu dergiyi çıkarmakla çok seviniyor. Güzel*

⁶ Akça, Bayram- Akça, Seher, (2019), “Milas Halkevi ve Faaliyetleri” Belgi Dergisi, C.2, S.18, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Yaz 2019/II, s. 1345-1357.

⁷ Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü 1935 20 İlk Teşrin Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu Vilâyet, Kaza, Şehir ve Köyler itibarıyla Muvakkat Rakamlar (t.y.). <http://www.mku.edu.tr/files/200-obb55d9e-eobb-413b-a4a9-d21120852f52.pdf> (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

⁸ “Yeni Milas” dergisini inceleyenler Milli Kütüphane'nin, süreli yayınlar bölümünde, “1964 SB 148” kodu ile talepte bulunabilirler.

ve basit hadiseler tek olmazmış derler. İçimizde bugün 29 Ekim'in en derin saadetleri çırpınırken, sahifelerini karıştırmaya başlayacağımız dergimiz bize ne derin bir ruh huzuru ve ne büyük bir ümit veriyor. Bu derginin her sahifesinde kendi bağrımızdan kopup gelen hislerin ve heyecanların en berrak akislerini bulacağız. Güzel tabii çerçevesiyle, münevver gönüllü halkı ile medeni vasıtaların her türlüüne çok ihtiyaç duyan Milâs'ımız böyle bir fikir hareketini, örnek olabilecek kadar idare ve sevk edebilir. Yalnız, çok yalvarırız ki; bu ilk tecrübemizin bütün kusurları, bütün eksiklikleri en samimi surette ortaya atılsın. Eksikliklerimizi gördükçe onları tamir etmekte bir an tereddüt etmeyecek, ilk nüshasını elimize aldığımız şu dergiyi Milas'ın samimi ve güzel görgüsüne layık bir hale sokmaya çalışacağız. Burada rejimimizi izah ve teşrih eden yazılar, dünyanın en tanınmış beynelmile büyük insanların en güzel eserlerinden tercümele, edebi hikâye ve şiirler, vilayetin bir aylık zirai kroniği, kasabamızda bir ay zarfında zikre değer hadiselerin icmalini, köylüyü alakadar eden öğütler ve nihayet evimizin çalışmasına dair havadisler bulacaksınız.⁹ Milas Halkevi, bütün kasaba halkını, bu fikir hareketi yolunda, yardıma ve alakaya çağırıyor. Dergi hepimizindir. Onu, hepimize en faydalı şekle sokmaya yine hep beraber çalışacağız.”¹⁰ cümleleriyle belirtilmiştir.

Derginin ilk sayısının ilk sayfasından alınan bu söylemler doğrultusunda Derginin “Atatürk’ün ilke ve inkılapları”nın yol gösterici hedef olarak belirlendiği görülmektedir. Mezkur derginin çıkarılış amacının eğitim, sağlık, tarım vb. alanlarında halkın bilinçlendirilmesini sağlamak, sanat, edebiyat vb. kültürel konulara halkın ilgisini çekmek, yerel yazarlara ve sanatçılara kendini daha iyi tanıtmak için yayın imkânı vererek fikirlerini, sanatsal faaliyetlerini ve eserlerini bölge halkına daha iyi tanıtmaları ve daha çok kitleye ulaşmaları için olanak sağlamaktır. Bu sebeple, Milas Halkevi dergisi o dönem için oldukça kıymetli bir süreli yayın konumundadır.

(1936-37) yılları arasında çıkan dergi aylık bir dergi olarak her ay düzenli olarak çıkartılmıştır. Ancak, derginin yayın hayatının neden kısa sürdüğü ve yayını sonlandırdığı hakkında herhangi bir açıklama yapılmamıştır. “Yeni Milas” dergisinin ilk sayısı 16, ikinci sayısı 22 ve beşinci sayısı 30 sayfa olarak yayımlanmıştır. “*Derginin ilk sayısının kapağında Cumhuriyet Halk Partisinin altı oku yer alırken, diğer sayıların kapağında Atatürk silueti ve Cumhuriyet Halk Partisinin altı oku yer almıştır.*”¹¹

Derginin çıkan sayılarının tamamına bakıldığında herhangi bir şekilde abonelik veya satın alınm ücretine yer verilmediği görülmektedir. Derginin ilk sayısı Cumhuriyet Matbaası’nda basılmış olup imtiyaz sahibi Dr. Kenan Sunaç, yayın direktörü ise Feridun Alkan’dır.

1.3 Derginin yazar ekibi

Derginin her sayıda değişen bir yazar ekibi vardır. Ancak bazı isimlerin yazılarının bütün sayılarda yer aldığını görüyoruz. Yazarlar, Milas’ta görevli memurlar olarak dikkat çekmektedir. Meslekleri doktor, mühendis, öğretmen vb.dir. Dergide yayımlanan yazılar Dr. Kenan Sunaç, Asım Artun, Feridun Alkan, Nahit Mentеше, Celal Dağ, Nazmi Akdeniz, Lütfi Özdil, Ferit Özalp, Muazzez Topkan, Turgut Çıkrıkçı Hasan Sabri Tarımsal, Mehmet Çerçi, Niyazi Sabancı Dr. Sezai Nafiz Çomo ve Haydar Çelik adlı yerel yazarlar tarafından kaleme alınmıştır.

⁹ Arslan, R. (2019). “Yeni Milas: Milas Halkevi Dergisi”, Sosyal, Beşeri Ve İdari Bilimler Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler, C. 2, Ankara, Gece Akademi Yayınları, 145- 158.

¹⁰ Arslan a.g.e., s. 148.

¹¹ Akça, Bayram- Akça, Seher, (2019), s. 1345-1357.

1.4 Derginin muhtevası

Dergi içerisinde genel olarak Cumhuriyet, Atatürkçülük, tarım, dil ve edebiyat alanlarında yazılara yer verilmiştir. Derginin imtiyaz sahibi ve yazarlarından olan Dr. Kenan Sunaç, ilk sayıda “Sıtma” hastalığı hakkında kaleme aldığı yazıyla halkı bilgilendirmeye çalışmıştır.¹² (Yeni Milas 1. Sayı 1936: 8-9)

Derginin her sayısında Nahit Menteşe tarafından dünya edebiyatından çevrilen şiirlere yer verilmiştir. Bu çeviriler, dünya edebiyatının küçük bir kasabada dahi yakından takip edildiğini ve halka tanıtılmaya çalışıldığını göstermesi bakımından önemlidir. (Yeni Milas 1. Sayı 1936: 6-7)

Derginin ilk sayısında Atatürk’e yazılmış iki adet şiir bulunmaktadır. “Biz” isimli şiirde Cumhuriyet, millet ve Atatürkçülük konuları işlenmiştir. İkinci şiir, derginin kadın yazarlarından Muazzez Topkan’a ait olup Atatürk’ün fiziksel özelliklerinin ve savaştığı anların tasvir edildiği “Atatürk” başlıklı şiirdir. (Yeni Milas 1. Sayı 1936: 5)

Dergide kadın hakları savunulmuş olup kadınların hayatın her alanında yer alması gerektiği konusunda çeşitli yazılar yazılmış, hatta bunu halka benimsetmenin bir görev gibi algılandığını söyleyebiliriz. Feridun Alkan imzalı bir öğretmenin kaleminden çıkan “Aysa” isimli yazıda, bir öğretmen tarafından tanınan Aysa’nın kaybolması ve daha sonrasında kendi kullanmış olduğu bir uçakla geri dönmesi anlatılır. Yine bu hikâye Cumhuriyet döneminde kadının, hayatın her alanında olması için desteklendiği mesajını yansıtmaktadır. (Yeni Milas 1. Sayı 1936: 9)

Ayrıca dergide çevrede bulunan köylerin tanıtımını yapmış, köylerin konumlarından, okullarına kadar, giydikleri yöresel kıyafetler vb. konularda bilgiler verilmiştir. (Yeni Milas 1. Sayı 1936: 12)

Derginin ikinci sayısında, Feridun Alkan tarafından Anadolu için kullanılan “*Küçük Asya*” tabirinin kökenine inen bir yazı kaleme alınmış, bu tabirin Yunan kaynaklarına dayandığı görüşü çürütülmeye çalışılmıştır. “Milas” kelimesinin de kökeni hakkında etimolojik tahlil yapılarak örneklerle açıklanmıştır. Yine dergide yer alan “Ne Mutlu Bize” başlığıyla yayımlanan şiir, Türk milletinin Orta Asya topraklarından geldiğini anlatarak başlamış, ancak Batılı devletlerin tüm girişimlerine rağmen Türklerin bu topraklardan atılamadığının mesajını vermiştir. (Yeni Milas 2. Sayı 1936: 5-7)

Dergide yer alan diğer konular, ilçede ve civar yerleşim yerlerindeki olayların duyurulduğu “*Şehir Haberleri*” başlıklı yazılardır.

Edebiyat alanında, özellikle Alman yazar Goethe’den ve çeşitli dünyaca ün kazanmış şair ve yazarların çevirilerinin yapılmaya devam edildiği görülmektedir. (Yeni Milas 2. Sayı 1936:18-19) Nahit Menteşe’ye ait *Fıkralar* adını taşıyan bir fıkra yer almaktadır. Ayrıca, dergide “*Halk edebiyatı*” isimli bir başlıkta halk edebiyatı türlerine yer verilmesi, derginin bu konudaki hassasiyetini göstermektedir. Derginin 5 Şubat 1937 tarihinde çıkan sayısında “Halk Edebiyatı 3” adlı yazıda Feridun Alkan konunun öneminden bahsetmekle kalmamış önemli şairlerimizden “Karacaoğlan, Seyranî, Dadaloğlu” gibi büyük şairlerin şiirlerini ve yerel manileri paylaşmıştır. N. Sabancı’ya ait *Kül Olsun Yaşın* ve *Hayat* isimli iki şiir dergide yayımlanmıştır. Bu şiirlerin hemen altında ise Nahit Menteşe ait “*Bir Şiirin Son Mısraları*” adlı eser yer almaktadır. (Yeni Milas 5. Sayı 1937:7) Öğretmen Ferit Özalp tarafından yazılan “*Şair Hasırcâde*”

¹² Sunaç, Dr. K. (29 Birinci Sayı 1936). “Sıtma”, Yeni Milas, S. 1, s. 8- 9.

başlıklı yazıda şair tanıtılarak, bölgenin yetiştirdiği şair, ozan gibi şahsiyetlerin tanıtılması gerektiği anlatılmıştır. (Yeni Milas 5. Sayı 1937: 16-17)

Haydar Çelik'e ait "Ateş Ali" ismiyle bir hikâye bulunmaktadır. "Ateş Ali"nin doğumu, yaşamı anlatılmış ve Kurtuluş Savaşı'nda savaştığı cephelerden bahsedilmiştir. Hikâyenin hemen arkasında "Asım Artun" imzalı bir hikâye daha bulunmaktadır. Bu hikâye ise eğitim sevdahısı Ali'nin başından geçen olayları anlatmaktadır. (Yeni Milas 5. Sayı 1937: 21-22)

Derginin 1937 yılına ait, Şubat 5. Sayısında Hatay ile ilgili bir yazı yer almaktadır. Hatay o dönem daha anavatanına katılmamış olması ve hakkında devam eden gelişmelerden dolayı Türk milleti için yakından takip edilen bir gelişme olarak göze çarpmaktadır. Yazıda, Hatay'a ait tarihi notların yanında Atatürk'ün, Hatay için söylemiş olduğu sözler ve dönemin devlet erkânının isimleri yer almaktadır. (Yeni Milas 5. Sayı 1937: 1-2)

Derginin diğer sayfasında "Küllük" isimli yerleşkeden fotoğraflar paylaşılmıştır. (Yeni Milas 5. Sayı 1937: 3)

Bu makalede yazılan başka bir şiir *Kara Hamza* imzasını taşımaktadır ve "Cezayir İçindir" başlığıyla yayımlanmıştır. (Yeni Milas 5. Sayı 1937: 4-5).

Derginin imtiyaz sahibi Dr. Kenan Sunaç, "Nezlevî Sarılık" adlı yazısında "sarılık" hastalığının başlamadan önce göstermiş olduğu belirtiler, evreleri ve tedavisi için önerileri anlatmıştır. (Yeni Milas 5. Sayı 1937: 15-16)

2. Ferayî

"Ferayî" dergisi, Muğla Devrim Matbaası tarafından basılmış olup sahibi, Muğla Kültür ve Halk Eğitim Dernekleri adına, Milli Eğitim Müdürü Hilmi Metin olarak tanıtılmıştır. Yazı işleri müdürü yöresel halk ozanı Nevzat Nâmi Aygüven'dir. "Ferayî" dergisinin ilk baskısı 1962 yılında yapılmış, 1965 yılına kadar yayın hayatı devam etmiştir. "Ferayî" dergisi aylık olarak çıkarılmış olup aylık satış ücreti 125 kuruş, abonelik altı aylık 6 lira, yıllık 12 lira olarak belirtilmiştir.¹³ Derginin ilk sayısı Mart 1962 yılında yayımlandıktan sonra derginin ismiyle ilgili olarak açıklama, ikinci sayıda Sadık Okyay tarafından kaleme alınan bir yazıda detaylı olarak açıklanmıştır. Dergiye ismini veren "Ferayî (Ferafe)" bir Türkmen kızının adı olup "Feriha" isminin yerel bir folklorik söyleyiş şeklidir. Yörede bu isimle bir türkü de mevcuttur. Bilgileri yazara aktaran ise dönemin Milli Eğitim Müdürü olan Hilmi Metindir. Dönemin valisi Şerif Tüten dergi için bir yazı yazmış, yazısında halkın bu dergiye sahip çıkmasını ve dergi için çalışma yapmasını temenni etmiştir.

Derginin çıkmış olduğu dönemdeki nüfus verilerine baktığımızda bölgenin nüfusunun 299.611 olduğu görülmektedir.¹⁴

Ferayî dergisini daha detaylı incelemek isteyenler Milli Kütüphane'nin, süreli yayınlar bölümünde, "1962 SB 218" kodu ile talepte bulunabilirler.

¹³ Ferayî, (1962), Devrim Matbaası, Muğla Sayı 1

¹⁴ Genel Nüfus Sayımı, İdari Bölünüş, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. (1991) <https://bnk.institutkurde.org/images/pdf/8TDN1CX7FY.pdf> (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

2.1 Derginin amacı

Ferafi dergisinin amacı dergi içerisinde: "Atatürk ruhu ve devrimleri ışığında okuyan, yazan ve düşünenlere kaliteli bir ortam içinde imkân sağlamasını, aydınlarla aydınlanmak durum ve arzusunda olanlar arasında bir rol oynamak olarak açıklanmıştır."¹⁵ Ayrıca bir diğer yazıda geçen şu sözler derginin kendisine görev olarak atfettiği durumları ortaya koymaktadır: "İlimizin her köşesi efsaneler ve kahramanlık menkıbeleriyle doludur. Bütün bunları derlemek ve değerlendirmek bu derginin en önemli amaçlarındandır."¹⁶ Bu sözler doğrultusunda Ferafi dergisi aynı zamanda döneminde çevrede bulunan halkiyat çalışmalarının derlenmesi ve basıp kayıt altına alınmış olması bakımından oldukça kıymetlidir.

2.2 Derginin yazı ekibi

Derginin ilk sayısında dönemin valisinin yazısı bulunmaktadır. Fakat Vali Bey, diğer sayılarda yazı yazmamıştır. Derginin sabit bir yazar kadrosu var demek, pek mümkün değildir. Bununla birlikte, Hilmi Metin, Gazi Çakır, Nevzat Nâmi Aygüven, Yusuf Balaban, Korkmaz Ünlü gibi isimler her sayıda olmasa da bir çok sayıda yazı yazmışlardır. Dergide, birçok kadın yazar da dönemin ruhuna ve gazetenin amacına uygun olarak yerini almıştır. Bunlardan bazıları Sevda Ülkümen, Aynur Sökmen, Feride Yetiştiren, Aysel Bilgiç'tir.

2.3 Derginin muhtevası

Derginin ilk sayısında *Ali Altınok* tarafından kaleme alınmış ve "Atatürk" başlıklı bir yazı mevcuttur. Yazar, "Atatürk bizden neler istiyordu?" sorusu ve buna verdiği cevaplarla yazısını kaleme almıştır. Yazısında özellikle, Atatürk Ruhu'nun ülkenin gelişmesi açısından önemini ve yol göstericiliğini vurgulamıştır. (Ferafi 1. Sayı 1932: 2)

Derginin ilk sayısında, dönemin ünlü isimlerinden ve aynı zamanda Onuncu Yıl Marşı'nı Faruk Nafiz Çamlıbel ile birlikte yazmış olan Behçet Kemal Çağlar'a ait "Muğla Yollarında" başlıklı bir şiir yer almaktadır. (Ferafi 1. Sayı 1932: 2)

İlk sayısının üçüncü sayfasında Gazi Çakır'a ait "VII. Millî Eğitim Şura'sı" başlıklı yazı bulunmaktadır. Çakır, yazısında şuranın aldığı kararların yetersizliğine ve işlevsizliğine dikkat çekmiş, öğretmenlerin çektiği sıkıntılara değinerek öğretmenlik mesleğinin cazip hale getirilmesini istemektedir. (Ferafi 1. Sayı 1932: 3 ve 21)

Derginin dördüncü sayfasında yörenin ozanı olan Nevzat Nâmi Aygüven'e ait "Ölemem Ki", "Aşk Türküsi" ve "Yahu" başlıklı üç adet şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin altında ozanın o dönem çıkacak olan şiir kitaplarının ismi yer almıştır. "Ölemem ki" adlı şiir, Çağrı yayınları arasında çıkacak "Temmuz'un Son Çarşambası" adlı betikten alınmıştır. "Aşk Türküsi", ozanın gene Çağdaş yayınları arasında çıkacak "Melisende'a Mektuplar" adlı betiğinden alınmıştır. "Yahu" ise Muğla Kültür Derneği yayınları arasından çıkacak olan "Yeşilin Gözyaşları" adlı betikten alınmıştır. Aynı sayfada, hemen alt tarafta Türk kültür derneklerinin gençlere okumayı teşvik amacı ile kapılarını açmasına dair bilgiler yer almaktadır. (Ferafi 1. Sayı 1932: 4)

Derginin beşinci sayfasında Yusuf Gündüz'ün kaleme aldığı "Demokrasi ve Halk Eğitimi" başlıklı bir yazı mevcuttur. Yazının ortasında çerçeve içerisine alınmış Gazi Çakır'a ait "Sevmek" başlıklı bir şiir de

¹⁵ Tüten, Şerif (Mart 1962). "Ferafi", Ferafi, S. 1, s. 1.

¹⁶ Metin, Hilmi (Mart 1962). "Ferafi", Ferafi, S. 1, s. 1.

yer almaktadır. (Ferayî 1. Sayı 1932) Aynı sayıda Cemal Yunusoğlu tarafından yazılmış, deneme türünde “*Mavi Kelebek*” başlıklı bir yazı mevcuttur. Aynı sayfada Güneş Başegri’ye ait *Muthuluğa Susayan İnsanlar* adlı bir şiir ve yine bu şiirin yanında Korkmaz Ünlüye ait olan Sessiz Şiir başlıklı bir şiir mevcuttur. (Ferayî 1. Sayı 1932: 6)

Ziya Fikri Özlen tarafından yazılmış “*Millî Eğitiminin Ana Mes’eleri*” başlıklı makalede Özlen, temel eğitim sorunları üzerinde durmuş, yer yer nükteli sözler ile eleştiriler yaparak, tespit ettiği sorunlara çözüm önerileri sunmuştur. Dergide, buna benzer birçok eğitim alanıyla ilgili yazılar bulunmaktadır. Bu yazılarda eğitimin önemi vurgulanmış, eleştirel bir gözle konular işlenmiştir. (Ferayî 1. Sayı 1932: 7 ve 23)

Derginin onuncu sayfasında Kasım Ülgen tarafından yazılmış “*Süleymaniye*” başlıklı bir şiir mevcuttur. Bu şiir ile Yahya Kemal’in “*Süleymaniye’de Bayram Sabahı*” şiiri arasında bir benzerlik söz konusudur. Yazarın Yahya Kemal’den etkilendiğini söyleyebiliriz. (Ferayî 1. Sayı 1932: 10)

Derginin on birinci sayfasında şiir köşesi bölümü yer alıyor. Bu kısımda Nail Beşoklar, Turgut Karaman, Ergül Gülen ve Gündüz Göktepe’nin şiirleri ve Turgut Karaman’a ait “s...” başlıklı bir sevda şiiri bulunmaktadır. Şiirde Ümit Yaşar Oğuzcan ve Zafer Tozalan’ın isimleri geçmektedir. (Ferayî 1. Sayı 1932: 11)

Derginin on ikinci sayfası yine on birinci sayfasının devamı niteliğinde olup dört adet şiir mevcuttur. Derginin on üç ve on dördüncü sayılarında çeşitli şairlere ait şiirler bulunmaktadır. Derginin ilk sayısında şiir bölümü için dört sayfa yer ayrılmıştır.

Derginin on beşinci sayfasında Feriyal Tuğbek imzalı “*Doğruluk*” başlıklı bir hikâye bulunmaktadır. Abdurrahman isimli bir çocuğun başından geçenler anlatılmaktadır. Abdurrahman’ın meslek edinmek için sanayiye gitmesi ve iş araması anlatılmakta olup hikâye derginin bir başka sayfasında devam etmektedir. Süreli yayın olduğu için buna benzer bölüm bölüm yayımlama usulü dergide pek çok kez uygulanmıştır. (Ferayî 1. Sayı 1932: 15)

Derginin on yedinci sayfasında Kamil Hekimoğlu imzasını taşıyan iki şiir mevcuttur. “*Felsefî Bilimler*” adlı şiire felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi alanlara ve onların önemine değinilmiştir. (Ferayî 1. Sayı 1932: 17)

Nevzat Nâmi Aygüven’e ait olan bir başka yazıda “*Dergiler Arasında*” başlıklı yazıdır. Bu yazıda Aygüven, bir milletin düşün hayatını gazetelerden değil de dergilerden öğrendiği tezini savunmakta ve dergilerin bir milletin hazinesi olduğu görüşünü belirtmektedir. (Ferayî 1. Sayı 1932: 19-21)

Hilmi Metin’in kaleme aldığı bir diğer “*Tarihin İlk Kadın Amiralî*” başlıklı yazısında Bodrum ilçesinin eski Yunan ismi olan Halikarnasos ya da diğer adıyla Halikarnas’ta yaşamış Artemisiya isimli kadın komutandan bahsedilmektedir. (Ferayî 1. Sayı 1932: 21)

Dergide, “*İlimiz Milli Eğitimin Haberleri*” başlıklı köşede, Muğla ve ilçelerinde meydana gelen eğitim öğretim haberleri verilmiştir. Köylerdeki okuma yazma durumu ve köylerde yaşayan öğrencilerin okula gidebilme koşulları hakkında bilgiler mevcuttur. Ayrıca Halk Eğitim Merkezlerinde yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların önemine dikkat çekilmiştir. (Ferayî 1. Sayı 1932: 22-24)

Ferayî dergisinin ikinci sayısında, tercih edilen kapak düzeninden vazgeçilerek yazı ekibinin kadrosu birinci değil, ikinci sayfada yer almıştır. Ayrıca, sayı numarası, fiyatı, imtiyaz sahibi, yazı işleri müdürü, yayın müdürü, dizildiği ve basıldığı yer, abonelik şartları vb. bilgilere yer verilmiştir. Yazar ekibinin isimlerinin yan sütununda Korkmaz Ünlü, Hüseyin Ali ve Ergül Güler’e ait şiirlere yer verilmiştir. (Ferayî 2. Sayı 1932: 1)

Derginin ismini nereden aldığı ile ilgili bilgiler derginin ikinci sayısının ikinci sayfasında ayrıntılı bir şekilde Sadık Okyay tarafından anlatılmıştır. Derginin isim öyküsüne dergi muhtevası ile ilgili bölümde detaylı bir şekilde değinilmiştir.

İkinci sayının üçüncü sayfasında ise Zeki Özkaya’ya ait “*Güzel Muğla Şen Olsun*” başlıklı yazıda tarım ile ilgili bölgesel konulara yer verilmiştir. Bölgenin ekonomiye katkısı ve düzeltilmesi gereken hususlara değinilmiştir. (Ferayî 2. Sayı 1932: 3-4)

Derginin ikinci sayısının dördüncü sayfasında Ali Altınok’a ait “*Zeytinçe*” başlıklı bir yazı mevcuttur. Altınok bu yazısında kendisini bir zeytin ağacı yerine koyarak okuyucularına seslenmektedir. Zeytin ağaçlarına önem verilmesini, zeytin ağaçlarının korunması gerektiği ve zeytin ağacı ekilmesini edebi bir üslupla okura sunmaktadır. (Ferayî 2. Sayı 1932: 4)

Aynı sayının dördüncü sayfasında Yazı İşleri Müdürü ve bölgede yaşamış bir ozan olan Nevzat Nami Aygüven’e ait “*Anlarsın Ya*” ve “*Gün*” başlıklarını taşıyan iki adet şiir mevcuttur. “*Anlarsın Ya*” başlıklı şiirde ozan kuşukularının kendisini ne hale getirdiği konusundan bahsetmektedir. “*Gün*” ismini taşıyan şiirinde ise son pışmanlığın fayda etmeyeceğini, insanların tebessüm edip gülümsemeleri gerektiği hususunda tavsiyelerde bulunmaktadır. Altıncı sayfada ise Hamit Keskin’in “*Yeşilli*” ismini taşıyan şiiri bulunmaktadır. Şiirin girişinde şoför kızına ibaresi dikkat çekmektedir. Şiir, Keskin’in sevdiği kadına seslenmesi olarak değerlendirilebilir. (Ferayî 2. Sayı 1932: 6) Aynı sayfanın dokuzuncu sayfasında Nevzat Özen’in “*Sevgi*” başlıklı şiiri ile Hayri Yangılı’nın “*Mağrur*” isimli şiiri yer almaktadır. (Ferayî 2. Sayı 1932: 9) Gene aynı sayının on birinci sayfasında Cemal Yunusoğlu’na ait “*Zeytin Ağacı*” isimli bir mensur şiir yer almaktadır. Muğla ve çevresinde yetişen zeytin bölge halkının geçimine sağlamış olduğu katkının yanında edebiyatında da oldukça fazla yer edinmiştir. (Ferayî 2. Sayı 1932: 11) İkinci sayının on üçüncü ve on dördüncü sayfası *Şiir Köşesi* olarak ayrılmış olup altı adet şiir bulunmaktadır. Bu sayfada yer alan şairler: Ünal Şöhret Dirlik, Göktürk Mehmet Uytun, Gazi Çakır, Ayla Özer, Recai Şahin ve Aytekin Bozkurt’tur. (Ferayî 2. Sayı 1932: 13-14) Gene aynı sayının on altıncı sayfasında Feride Yetiştiren, Gündüz Göktepe ve Aysel Coşkun’a ait “*Ümitsizce*”, “*Son Şiir*” ve “*Sana*” başlıklarını taşıyan üç adet şiir mevcuttur. (Ferayî 2. Sayı 1932: 16) Sevda Ülkümen’e “*Yalan Sözler*” başlıklı bir şiir de aynı sayının on dokuzuncu sayfasındadır. (Ferayî 2. Sayı 1932: 19)

İkinci sayısının beşinci sayfasında Yusuf Balaban’ın “*Geritli Arif Öğretmen*” başlıklı hikâye yer almaktadır. Hikâyede önce “Gerit” köyünün yeri hakkında bilgi verilmiş olup arkasından o köyde doğmuş sonrasında tekrar köyüne öğretmen olarak geri dönmüş olan Arif isimli bir öğretmenin köye katkıları anlatılmıştır. (Ferayî 2. Sayı 1932:5-6)

İkinci sayısının altıncı sayfasında derginin imtiyaz sahibi olan ve Milli Eğitim Müdürlüğü görevini yürüten Hilmi Metin imzasını taşıyan “*Marmaris*” başlıklı bir yazıda ilçe hakkında bilgilere yer verilmiştir. (Ferayî 2. Sayı 1932:6)

Derginin ikinci sayısının yedinci sayfasında Mürüvvet Yasa'ya ait "Beklenen Kadın" başlıklı yazı mevcuttur. Bir milletin değerinin kadınına verdiği değerle ölçüleceği görüşünü savunan yazar, kadının toplumdaki yeri ve toplumda olması gerektiği yeri dile getirmiştir. (Feray 2. Sayı 1932:7)

İkinci sayının sekizinci sayfasında "Gelin Kayası" başlıklı anonim bir yerel efsane yer almaktadır. Gelin Kayası efsanesi diğer illerdeki bu ismi taşıyan efsaneler ile benzer özelliklere sahiptir. Derginin amaçları arasında gösterilen "yöresel kültür miraslarının derlenmesi, korunması" işlevine "Gelin Kayası" efsanesinin gelecek kuşaklara yazılı bir biçimde aktarılması önemli bir örnek teşkil etmektedir. Efsanenin devamı aynı sayının ileriki sayfalarında verilmiştir. (Feray 2. Sayı 1932: 8-9)

İkinci sayının sekizinci sayfasında Yusuf Gündüz "Demokrasi ve Halk Eğitimi" başlıklı bir eleştiri yazısı kaleme alarak dönemin demokrasi anlayışı eleştirel bir üslup ile ele alınmış, demokrasinin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle halkın eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi hususunda fikir beyan edilmiştir. Sosyal adaletin seçimlerde bir vaat olarak dile getirildiği halde bir sonuca ulaşamaması yergisinde bulunulmuştur. Aynı sayının on dokuzuncu sayfasında daha önce yedinci sayfada başlayan ve "Demokrasi ve Halk Eğitimi" adlı yazının devamı yer almaktadır.

Derginin ikinci sayısının onuncu sayfasında Ziraat Yüksek Mühendisi Erdoğan Birol tarafından "Toprak Reformu" başlıklı bir makale yer almakta olup halkı bu hususta bilgilendirmektedir. (Feray 2. Sayı 1932:10-11)

İkinci sayının on ikinci sayfasında, yazı işleri müdürü ve ozan Nevzat Nami Aygüven'e ait "Şemsiye" başlıklı bir hikâye bulunmaktadır. Yazıda, umut ve umutsuzluk kavramları bir arada kullanılarak hayal ve gerçekler karşılaştırılmıştır. (Feray 2. Sayı 1932: 12)

Derginin ikinci sayısının on beşinci sayfasında Gazi Çakır'a ait "Kazanma veya Kaybetme" başlıklı yazıda o dönemin eleştirisi yapılmıştır.

İkinci sayının on yedinci ve on sekizinci sayfalarında Ünal Türkeş imzalı "Sanat Akımları" başlıklı didaktik bir yazı yer almaktadır. Önce sanattan ve sanatçıdan bahsedilmiş, edebiyat ve felsefe akımları natüralizm, realizm, romantizm akımları açıklanmıştır. Türk Edebiyatının önemli isimlerinden Namık Kemal, Ziya Paşa, Serveti Fünûn ekibine (Tevfik Fikret, Cenap Şehabettin) yer verilmiş, yazarların şiir hakkındaki görüşleri ve topluma ait düşüncelerine yer verilerek Tanzimat dönemi ahlakçı, yol gösterici olarak nitelendirilmiştir. Serveti Fünun Edebiyatı'nda his, düşüncenin geri plana düştüğü, fikre önemin ise arttığı belirtilmiştir. Cumhuriyet ile birlikte çıkan fikir akımları için "çarpışık fikirler" ifadesi kullanılmış, Mehmet Akif Ersoy ve Ziya Gökalp'i bu manada karşılaştırılmıştır. Ahmet Haşim, Yahya Kemal ve Orhan Veli'nin şiir ve siyaset anlayışlarında tercih ettikleri yollara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. (Feray 2. Sayı 1932:17-18)

Feray dergisi edebiyat, sanat ve meslek dergisi olması açısından yeni çıkan eserlerin bölge halkına tanıtılmasını sağlamıştır. Derginin ikinci sayısının yirminci sayfasında Yusuf Balaban'a ait iki adet yazı bulunmaktadır. Bu yazılardan birinde Talip Apaydın'a ait "Emmioğlu" romanının tanıtımı yapılmıştır. Diğer yazı "Lakin O Benim Hocamdır" başlıklı bir fıkra yazısıdır. (Feray 2. Sayı 1932:20)

İkinci sayının yirmi birinci sayfasında "Öğretmen ve Öğretmenliğin Hali ve İstikbali" başlıklı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda öğretmenlik mesleği tanıtılmış olup daha sonrasında ise öğretmenlik mesleği ile uğraşan kişilerin çekmiş oldukları zorluklara yer verilmiştir. Yazar, öğretmenlik mesleğine verilen değer düşüklüğünü dört maddede toparlamış ve çözüm önerisi sunmuştur. Bu yazı serisi, derginin

yirmi ikinci, yirmi üçüncü ve yirmi dördüncü sayfalarında da devam etmiştir. Yazıyı kaleme alan Muammer Öztop’un yazısının son kısmında “meslektaşlarıma en derin hürmetlerimle” ibaresinden kendisinin o dönem bölgede görev yapan bir öğretmen olduğu anlaşılmaktadır. (Feray 2. Sayı 1932: 21-24)

Gene ikinci sayısının yirmi beşinci sayfasında Ali Altınok’a ait “*Yaklaşabilenlere Ne Mutlu*” isimli bir anı yer almaktadır. Yazıda bir meslektaşının isteği üzerine Muğla ağzını kullanan yazar bazı kelimelerin Muğla söyleyişi ile yazılmadığını; düzeltilmesi en zor olan yanlışın /e/ ve /i/ halleri olduğunu belirtmiştir. İç Anadolu ağzı ile Muğla ağzı karşılaştırılarak, örneklerle açıklanmıştır. Örneklerden bazıları: “*Eyi min nee var ne yok, bazalada, tadillede gayıkla* gibidir. Yazının sonunda standart Türkçede (İstanbul ağzında) birleşmesi gerektiği belirtilmiştir. (Feray 2. Sayı 1932: 25)

İkinci sayısının son sayfasında, Turgut Karaman’ın “*Karanlıktaki İpince Tutkular*” ve Abdullah Neyzar Karahan’a ait “*Yağmurla Dost*”tur şiirleri yer almaktadır. (Feray 2. Sayı 1932: 26)

3. Bodrum Sanat

Bodrum Sanat dergisi, Bodrum Gazetesinin ek yayını olarak 1983 yılının Aralık ayında, Yeni Milas Matbaası’nda basılarak tek sayı olarak çıkmış olup başka herhangi bir sayısı çıkmamıştır. Derginin sahibi Nuri Bulut, yazı işleri müdürü Kemal Durmaz’dır. Dergi, “Bodrum” gazetesinin ek yayını olarak çıktığı için abonelik ücreti gazeteye ait olup: Altı aylık 250 Türk lirası olarak duyurulmuş ve gazetenin yıllık abonelik ücreti 500 Türk lirası olduğu kayıtlarda geçerken sadece dergiyi almak isteyenler için uygulanan abonelik fiyat ücreti ise 60 Türk lirası olarak belirtilmiştir. Abonelik ücreti belirlenmesinden derginin aslında süreli yayın olarak uzun süre çıkartılmak üzere planlandığı fakat devam ettirilemediği söylenebilir.

3.1 Yazı ekibi

Dergi tek sayı çıktığı için yazar ekibi tek sayıya göre belirtilmiştir. İlhan Berk, Hilmi Yavuz, Lâleper AYTEK, Gülay Aydın, Nuri Bulut, Kemal Durmaz, İsmet Boratav, Suat Taşer, Fırat Tezer, Mehmet Hakan Batur, Selen Şengöz, Özcan Özbilge ve Yalım Can olarak dergide yazısı bulunan yazarlardır.

3.2 Derginin muhtevası

Derginin kapağında çıkış ayı, ücreti ve kime ait olduğu net anlaşılmayan siyah beyaz bir fotoğraf vardır. Derginin ilk ve tek sayısı 1983 yılının sonuna ve 1984 yılının başına denk geldiği için birinci sayfada çeşitli firmaların reklamları ve yeni yıl temennileri ve derginin künyesi yer almaktadır.

Derginin ikinci sayfasında, içindekiler bölümü ve yazıların içeriklerinin tanıtıldığı “Okurlarımıza” başlıklı bir yazı vardır. Derginin üçüncü sayfasında İlhan Berk’in Louis Aragon’dan çevirdiği “*Güller ve Leylaklar*” başlıklı şiir yer almaktadır. Louis Aragon’un şiirinin bilerek tercih edildiği şu cümlelerden anlaşılmaktadır: “*Yitirdiğimiz, Fransa’nın ulusal ozanı Louis Aragon’un bir şiirini bir ozanın İlhan Berk’in çevirisinden yayımlıyoruz.*” Louis Aragon dergi çıktığı sene hayatını kaybetmiş ve dergi de sayısında dünyaca tanınan bu ünlü Fransız ozana yer vermiştir.

Derginin dördüncü sayfasında Hilmi Yavuz’a ait “*Bodrum İdeolojisi*” başlıklı bir yazı kaleme alınmıştır. Hilmi Yavuz, yazısında özellikle İstanbul şehrinde Bodrum şehrine gelip burada bir müddet tatil yapıp İstanbul’a geri dönen kişilerden dert yanmış, hatta onlardan Bodrum’u dinleyip bir kez dahi olsa

Bodrum'a gelmemiş kişilerin Bodrum şehri hakkında görüş bildirmesine tepki göstermiştir. Yazının devam eden bölümünde ise Bodrum İdeolojisi hakkında bilgiler verip Tanzimat döneminde var olan aydın ve halk arasındaki kopmalar ile bağlantı kurarak insanlarımızın doğa ile sanatı içselleştirememesinden rahatsız olduğunu söylemek mümkündür.

Beşinci sayfada "Şiir Köşesi" olarak belirtilen köşede Lâleper Aytek ve Gülay Aydın'ın şiirleri bulunmaktadır. Altıncı sayfada Nuri Bulut imzasını taşıyan "İlhan Berk ile Bir Şiir Günü" başlıklı yazı bulunmaktadır. Bodrum'da o dönemlerde gerçekleşen sanat ve kültür etkinliklerinin sayısının çok fazla olduğunu belirten yazar edebiyatın burada yer edinmemiş olmasına dikkat çekmekte olup bunu eleştirmektedir. 1982 yılının 23 Kasım'ında İlhan Berk'in yapmış olduğu bir programdan bahsedilmektedir. İlhan Berk bu söyleşide Halikarnasos'a ait şiirler okumuştur.

Yedinci sayfada Kemal Durmaz'a ait "Şiir İçin Küçük Konuşmalardan" başlıklı bir yazı yer almaktadır. Yazar, şiir ile ilgili görüşlerine yer verirken şiiri içselleştirip bir kadın kimliğine bürüyerek anlatmıştır. Bu anlatımı yaparken de teşhis sanatından faydalanmıştır.

Derginin sekizinci sayfasında Yalım Can'a ait "Yeşil Yapraklı Kırmızı Kalem" başlıklı bir deneme yazısı ve Özcan Özbilge'nin kaleme aldığı "Umut Hâlâ Önde" başlıklı şiiri yer almaktadır. Şiirde umut ve umutsuzluk kavramından yarıştirilerek, umudun umutsuzluğa karşı bir adım da olsa önde olduğu belirtilmiştir.

Derginin dokuzuncu sayfasında Selen Şengöz Hanım'ın çevirdiği, Friedrich Nietzsche'ye ait "Çılgın Adam" başlıklı yazı bulunmaktadır. Onuncu sayfada ise Mehmet Hakan Batur'a ait "Okumak ve Yaşamak" başlıklı bir yazı yer almaktadır. Yazının içeriğinde okumanın hem ödül hem ceza olduğu görüşü belirtilmektedir. On birinci sayfada Fırat Tezer'in "Sonra Kitaplarımı" başlıklı bir şiir yer almaktadır.

Derginin on ikinci sayfasında başlayan ve on üçüncü sayfasında da devam eden İsmet Boratav'a ait "Yaş Dönemi" isimli bir yazı bulunmaktadır.

Derginin on dördüncü sayfasında başlayan ve on beşinci sayfasında devam eden yazıda Suat Taşer'in anısına ona ait olan yazı ile Lâleper Aytek tarafından düzenlenen "Konuşma Eğitimi" başlıklı yazı mevcuttur. Suat Taşer'in Türkçe'nin çocuklara iyi öğretilmediği, çocukların Türkçeyi doğru konuşamadıklarına değinilmiş olup o dönem öğretmenlere böyle bir yeterlilikte eğitimin verilemediği hususunda görüşler belirtilmiştir.

Derginin on altıncı sayfasında içindekiler kısmında yer almayan iki adet yazı mevcuttur. Bu yazılardan biri Suat Taşer'in "Ardından" başlıklı yazısıdır. Suat Taşer o dönemlerde ünlü bir tiyatro oyuncusu, şair ve çevirmen tanınmış bir şahsiyettir. Yazıda, Oktay Akbal, Turgay Gönenc, Şükran Yurdakul, Erdoğan Aytekin, Mehmet Doğan ve Özdemir Nutku'nun Suat Taşer'le ilgili görüşleri yer almıştır. Aynı sayfadaki "Başkent Sergilerinden İzlenimler" başlıklı yazıda Semiha Binzet" açılan sanat galerileri hakkında bilgiler vermiştir: Turkuaz Sanat Galerisi, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi vb.

Derginin on yedinci sayfası "Haberler"e ayrılmıştır. Bunlar: "İzmir'de Sanat evi Açıldı", "Bodrum Kütüphanesinde İlkokul Çocukları İçin Bir Konferans", "Bodrum Müzesinin Kültür Konferansları Tamamlandı", "Mouselium Mayıs Ayında Açık Hava Müzesi Olarak Açılıyor" ve "İzmir Meydan Sahnesi Sezonu Açtı" başlıklı haberlerdir. Haberler kısmında, şehirde, bölgede ve başkentte gerçekleşen sanat ve kültür haberlerinin bulunduğu görülmektedir.

Derginin geri kalan son iki sayfasında ise yine çeşitli reklamlar bulunmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmaya konu olan dergilerin yayımlanmış olduğu yıllarda, Bodrum ve Milas’ın sosyo – ekonomik, kültürel faaliyetleri dikkate alındığında, halkı bilgilendirmek, eğitmek amacıyla kültür ve sanat faaliyetleri yapılmış ayrıca yerel kültür değerlerine sahip çıkılarak bu ortak kültürün daha geniş kitlelere ulaşmasına katkıda bulunulmuştur. Dergilerde yazı yazan kişilerin çoğunun yörede yaşayan kişiler olması bölgenin şair, yazar, ozanlarının eserlerini tanıtmasına, isimlerini duyurabilmelerine yardımcı olmuştur. Bununla birlikte yabancı yazarlara ait eserlerin çeviri yoluyla okuyucuya sunulması dünya edebiyatının bölge halkına ulaştırılması ve tanıtılması açısından önemlidir.

Dergilerde okuyucuların kültür, sanat konularının yanında sağlık, tarım vb. alanlarda da halkın kültür seviyesini yükseltmek için yazılar yayınlanması o dönemlerin şartlarında önemli bir hizmettir. Ayrıca bölgedeki köylerin tanıtılması, okullar hakkında bilgi verilmesi ve eğitim sorunlarının gündeme getirilmesi çok önemlidir.

Dergideki yazılardan bölgenin sosyal hayatı, sanatsal faaliyetleri, yerel sanatçıları, yerel kültür zenginlikleri hakkında önemli ipuçları bulmak mümkündür. Dünya kültürüyle ilgili çeşitli çevirilerin yapılarak bölge halkının dünya kültür ve sanatıyla tanıştırılması çabaları da Batı kültürünün önemsendiğini göstermektedir.

Dergilerin esas amacı yerel ürünleri derlemek, arşivlemek olmasa da dergide yazan kişilerin bölge insanlarından oluşması, yazılarda bölge halkının sorunlarına, duygularına, yerel ağız özelliklerine yer verilmesi ve yerel değerleri barındırması açısından oldukça kıymetli, gelecek kuşaklara taşınacak bölge kültür ve sanatının vesikaları niteliğindedir.

Sonuç olarak çalışmamıza konu olan dergiler, yayımlandıkları bölgenin sosyal ve kültürel hayatının kaydını tutmuş, yetiştirilmek istenen “aydın” kimliğini inşa etmeye çalışmıştır.

Kısaltmalar

t.y: yayım tarihi belirtilmemiş (tarih yok)

S: sayı

s: sayfa numarası

bkz: bakınız

Kaynakça

Akça, Bayram- AKÇA, Seher, (2019), “Milas Halkevi ve Faaliyetleri” Belgi Dergisi, C.2, S.18, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Yaz 2019/II, ss. 1345-1357.

Bilgi, N. (2001). “Yeni Doğu: Manisa Halkevi Dergisi”, Atatürk Araştırma Merkezi

Dergisi, C. 17, S. 19, s. 131- 157.

Güven, Merdan, 2005, Türkiye Sahasındaki Hikâyeli Türküler Üzerine Bir Araştırma Erzurum Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi.

Köse, Mustafa, 2010, 1927 Nüfus Sayımı ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi

Yeni Milas: Milas Halkevi Dergisi 2019 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler c.2 s.145-159

https://www.nufusu.com/ilce/bodrum_mugla-nufusu (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

<http://www.bodrum.gov.tr/tarihce> (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü 1935 20 İlk Teşrin Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu Vilâyet, Kaza, Şehir ve Köyler itibariyle Muvakkat rakamlar <http://www.mku.edu.tr/files/200-Obb55d9e-eobb-413b-a4a9-d21120852f52.pdf> (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

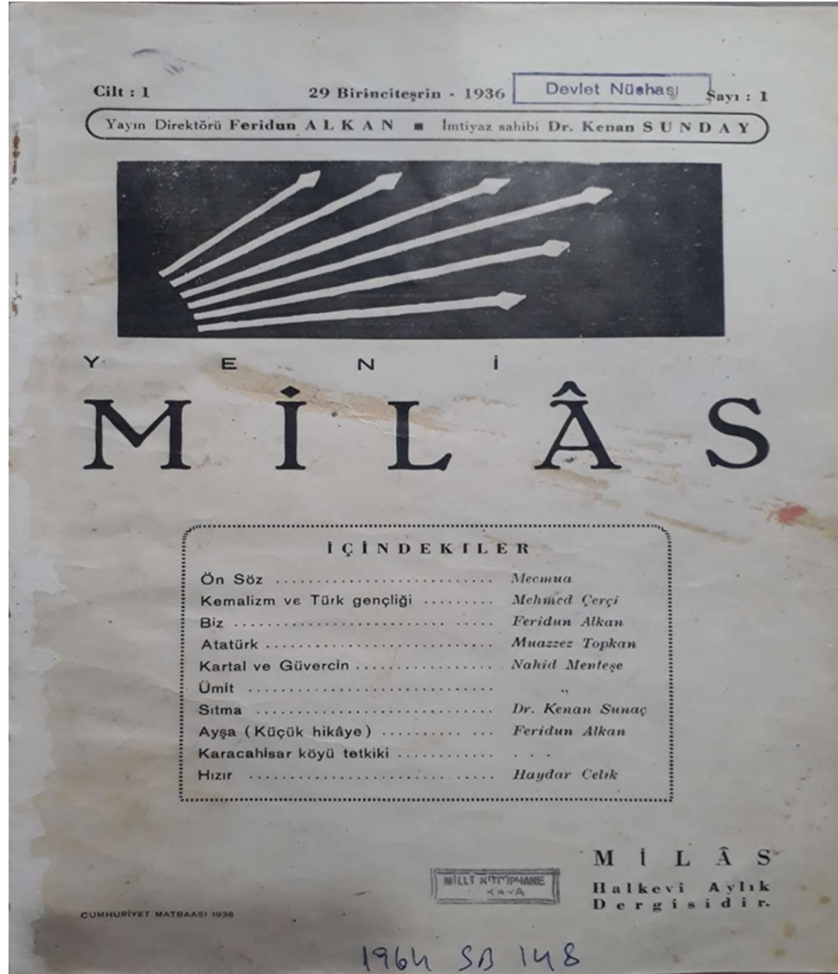
http://www.turkuler.com/sozler/turku_ferayidir_kizin_adi_ferayi.html (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

Genel Sayımı Nüfus, İdari Bölünüş, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. (1991)

<https://bnk.institutkurde.org/images/pdf/8TDN1CX7FY.pdf> (Erişim Tarihi: 23.05.2021).

Ekler:

Görsel 1): Yeni Milas Dergisinin 29 Ekim 1936 tarihli ilk sayısının kapağıdır.

Görsel 2): Feray Dergisinin Mart 1962 tarihinde çıkan ilk sayısının kapağıdır.

Görsel 3) Bodrum Sanat Dergisinin Aralık – Ocak 1983 tarihinde çıkan ilk ve tek sayısının kapağıdır.

